

[มุ ม ศิ ล ป ะ]

เจ๊ะอับดุลเลาะ เจ๊ะสอเหาะ

อาจารย์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

“จากไทยสู่อเมริกา จากตำราสู่ของจริง” ประสบการณ์ต่างแดนของเยาวชนทัศนศิลป์

เสียงใสๆ มาตามสายจากการสัมภาษณ์สดของวิทยุครอบครัวข่าว ส.ทร. FM 106 MHz รายการเรื่องเล่าไปyalใหญ่ โดยพี่แหม่ม เพชรี พรหมช่วย และคุณจ้อ กิติพันธ์ นุทยกุล ได้สอบถามผมถึงข่าวการจัดโครงการค่ายเยาวชนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย (ทัศนศิลป์) ซึ่งครั้งนี้จัดเป็นครั้งที่ 5 ณ บ้านดำนางแล จ.เชียงราย (บ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี) จัดโดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

งานนี้เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่เรียนในด้านศิลปะ (ทัศนศิลป์) ทุกมหาวิทยาลัยจากทั่วประเทศทั้งหมด 62 คน ได้เข้าร่วมโครงการ และมีการคัดเลือกเยาวชน 10 คน เดินทางไปเผยแพร่ผลงานและศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผมได้อธิบายให้ทราบ ว่า จากเดิมนั้นโครงการนี้เป็นชื่อโครงการค่ายเยาวชนสร้างสรรค์งานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ (ทัศนศิลป์) จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) รุ่นที่ 1 - รุ่นที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2547 - 2550 ขณะนั้นท่านปริศนา พงศ์ทัตศิริกุล เป็นเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แต่ในปีต่อมาได้หยุดชะงักไปเนื่องจากเป็นช่วงที่การเมืองเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้โครงการไม่สามารถดำเนินงานได้ประมาณ 2 ปี

จนเมื่อปี 2553 ท่านปริศนา พงศ์ทัตศิริกุล กลับมาเป็นผู้บริหารอีกครั้ง โดยในครั้งนี้ท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย จึงได้มีโครงการนี้เกิดขึ้นมาอีกครั้ง เสมือนมีเทพธิดามาต่อชีวิตให้กับเยาวชนของชาติต่อไป

ผมเองเป็นรุ่นที่ 1 ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนเยาวชนให้ไปเผยแพร่ผลงานและศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในขณะนั้นผมยังเป็นนักศึกษาชั้นปริญญาตรีปี 2 ในครั้งนั้นยังไม่ได้กำหนดว่าจะให้มีการไปเผยแพร่ผลงานและศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเพียงการจัดกิจกรรม Workshop แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นจากศิลปินแห่งชาติ ณ หอศิลป์ศิลปิน จ.ปทุมธานี เท่านั้น แต่เมื่อศิลปินแห่งชาติได้เห็นสายตาของเยาวชนที่เต็มไปด้วยความหวัง เต็มไปด้วยความรู้สึกที่กระหายในการทำงานศิลปะ ความตื่นเต้นในการที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับศิลปินแห่งชาติ

(คือ อาจารย์กมล ทัศนัญชลี อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี ศาสตราจารย์เกียรติคุณประหยัด พงษ์ดำ อาจารย์ประเทือง เอมเจริญ และอาจารย์พิชัย นรินทร์) ท่านคิดว่าจะต้องมีโครงการต่อยอด

อาจารย์กมล ทัศนัญชลี บอกว่าจะนำเยาวชนไปเผยแพร่ผลงานและศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ตอนแรกจะคัด 4 คน แต่ด้วยจำนวนเยาวชนที่มีจำนวนมาก จึงคัดเลือกรุ่นแรกได้จำนวน 8 คน จากทั้งหมดทั่วประเทศ 80 คนโดยศิลปินแห่งชาติทุกท่านได้ระดมทุนส่วนตัว ใ้งบประมาณ ซึ่งนับเป็นน้ำใจที่ประเสริฐสุด น้ำใจอันมหาศาลของศิลปินแห่งชาติ รวมถึงสปอนเซอร์จากหน่วยงานต่างๆ และยังมีงบประมาณจากสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติโดยท่านปริศนา พงศ์ทัตศิริกุล มาช่วยเสริมอีกส่วนหนึ่งด้วย

การไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา เยาวชนได้
รับการดูแล และพำนัก ณ สถาปัตยกรรมไทยใน
สหรัฐอเมริกา (บ้านอาจารย์กมล) ซึ่งกิจกรรมแรก
ได้ร่วมมือกับสถานกงสุลไทยและการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทยประจำนครลอสแอนเจลิส จัดแสดง
นิทรรศการผลงานศิลปกรรมของเยาวชน และไป
ศึกษาดูงานพิพิธภัณฑ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการนี้ อันดับแรก
เลยคือ เราได้ไปเห็นงานศิลปะระดับโลกด้วยสายตา
ตัวเอง ไม่ใช่เห็นแค่นำตำราเหมือนที่ผ่านมา ได้เห็น
พลังในการสร้างสรรค์ที่ยิ่งใหญ่ การแสดงอัตลักษณ์
ของชนชาติ อันเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับตนเอง

ผมกลับมามองย้อนดูตัวเองว่า ผมภาคภูมิใจที่เกิด
เป็นคนไทยมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง
สามารถนำมาเป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์
ผลงาน แล้วทำให้ยิ่งใหญ่อย่างที่ศิลปินระดับโลกเขาทำ

การได้ไปศึกษาดูงานที่สหรัฐอเมริกา เป็น
โอกาสดีที่จะทำให้เยาวชนได้มีความรู้และแรง
บันดาลใจกลับมาพัฒนาผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน
ของตนเอง โดยเฉพาะการที่ได้กลับมารักษามรดก
ทางวัฒนธรรมของตนเองเพื่อเสริมส่งสู่ความเป็น
สากลด้วยกลวิธีทางศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ผลผลิตจากการที่ผ่านเข้าร่วมโครงการดังกล่าว
เราจะได้เห็นเพชรเม็ดงามแห่งวงการศิลปะร่วมสมัย
ในประเทศไทยได้ต่อไป ใครจะไปนึกว่าก่อนกรวด
ก้อนหนึ่งที่อยู่เหมือนว่าไม่มีค่า แต่เมื่อได้เข้าร่วมและ
ได้รับโอกาสจากโครงการ ศิลปินแห่งชาติสามารถ
เจียรไนจากก้อนกรวดกลายเป็นเพชรเม็ดงาม
ได้ ซึ่งโครงการนี้นับว่าเป็นโครงการที่ดีที่สุดใน
ประเทศไทยก็ว่าได้ เป็นการสร้างโอกาส เปิดโอกาส
ให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ ที่จะเติบโตในวันข้างหน้า
หากเป็นไปได้ควรจัดให้มีทุก ๆ ปี ทำเป็นนโยบาย
ของรัฐบาล (กระทรวงวัฒนธรรม) ไปเลย เพราะใช้
งบประมาณไม่มากนัก

สำหรับเยาวชนในรุ่นที่ 5 นี้ มีศิลปินแห่งชาติ
คือ อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
ประหยัด พงษ์ดำ, ศาสตราจารย์เดชา วราขุณ,
ศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก, อาจารย์หนทิววรรณ
จันทนะพะลิน เป็นวิทยากรหลัก และอาจารย์กมล
ทัศนอายุชลี ที่ติดตามข่าวจากการส่งอีเมลล์ที่ผมส่ง
ไปให้อาจารย์รับทราบเป็นระยะ โดยครั้งนี้ผมก็ได้มี
โอกาสเป็นผู้ช่วยวิทยากร เป็นพี่เลี้ยง ซึ่งผมรู้สึกว่
รุ่นนี้เป็นรุ่นที่เข้มข้น ผลงานดีกว่าทุกๆ รุ่นที่ผ่านมา
ผลงานดีเกือบทุกคน เนื่องจากเยาวชนมีความสนใจ

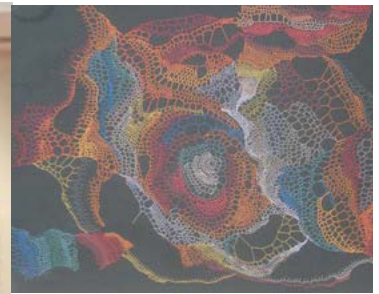

กับโครงการนี้เป็นอย่างมาก ผลงานของเยาวชนจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ในทุกภูมิภาค มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ศิลปินแห่งชาติทุกท่านดูภาคภูมิใจที่เยาวชนมีการเตรียมตัว และมีความตั้งใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งผมหวังที่จะให้เยาวชนทุกคนทำงานอย่างต่อเนื่องและทำงานอย่างเข้มข้นต่อไป

โครงการนี้ไม่ได้ประกาศผลการคัดเลือกให้เยาวชนได้ทราบในขณะที่เข้าร่วมโครงการ เพราะศิลปินแห่งชาติมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อน กลัวเยาวชนที่ไม่ได้รับโอกาสจะเสียใจ

แต่ศิลปินแห่งชาติและวิทยากรทุกท่านได้บอกกับเยาวชนว่า รางวัลไม่ใช่สิ่งที่สำคัญ ไม่ใช่สิ่งที่จะบอกว่าเราจะประสบความสำเร็จ แต่สิ่งที่สำคัญ คือเราเข้าร่วมโครงการนี้แล้วได้รับอะไรกลับไปบ้าง แล้วทำอย่างไรที่จะนำไปพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง การได้รับโอกาสจากศิลปินแห่งชาติ โอกาสในการเข้าร่วมโครงการเช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นง่าย

สำหรับตอนนี้เยาวชนที่ได้รับคัดเลือกคงจะทราบกันแล้วว่าใครได้รับคัดเลือกไปอเมริกา ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นายประเสริฐ ยอดแก้ว มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. นางสาววันเพ็ญ นิลดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. นางสาวพรทิพย์ ทองมา มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. นายนันท์วัชร ชินอ่อน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. นางสาวการิมาห์ ดอเลาะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

- 6. นายรวิพล ประดิษฐ์
- 7. นายพิเชษฐ์ ชูพุ่ม
- 8. นายพิชิต นงอลา

มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตเพาะช่าง
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตภาคพายัพ

- 9. นายสิทธิพงษ์ ปานสมทรง
- 10. นางสาวจุฑารัตน์ กอบนวัรักษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยบูรพา

โครงการนี้ผมต้องขอขอบพระคุณท่านอาจารย์กมล ทัศนัญชลี ศิลปินแห่งชาติ ประธานสภาศิลปกรรมไทย แห่งสหรัฐอเมริกา ที่เป็นคนคิดริเริ่มโครงการนี้ ซึ่งอาจารย์วาง เป้าหมายที่จะทำได้ 10 รุ่น ในช่วงที่กำลังมีพลัง ในการทำ โครงการ ซึ่งผมหวังที่อยากจะเห็นโครงการนี้จะดำเนินการ ต่อไป ไม่ว่าใครจะเข้ามาดำรงตำแหน่ง อย่างเช่นผู้ใหญ่ใจดีอย่าง ท่านปรินดา พงศ์ทัศนศิริกุล ที่คอยสนับสนุนอย่างเต็มที่ อีกทั้ง ยังได้เล็งเห็นถึงคุณค่าของโครงการนี้ตลอดทุกรุ่นที่ผ่านมา

สำหรับนางสาว การิม๊ะ ดอเลาะห์ ซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ขณะนี้ก็เดินทางกลับ จากทัศนศึกษา ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ผู้เขียนได้มี โอกาสพบปะพูดคุยกับเธอ ถึงอารมณ์ความรู้สึก และ ประสบการณ์ที่ได้จากการเดินทางไกลครั้งนี้

การิม๊ะเล่าว่าเธอทั้งตื่นเต้นและดีใจระคนกัน ประการ สำคัญเลยก็คือประทับใจที่ได้สร้างชื่อเสียงให้สถาบัน ให้ คณะของตนเองและกับครอบครัว อาจารย์กมล ทัศนัญชลี และอาจารย์สุทัศน์ ปิ่นฤทัย รอรับพวกเราอยู่ที่สนามบิน อาจารย์ถวัลย์ ดัชนีและคุณป้านวล ทัศนัญชลี รอพวกเรา อยู่ที่บ้านอาจารย์กมล ซึ่งก็คือสภาศิลปกรรมไทยแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ไปดูงานศิลปะจากศิลปิน หลากหลายที่เคยเห็นแต่ในหนังสือ หรือจากอินเทอร์เน็ต

“ตอนนี้หนูได้เห็นผลงานจริงซึ่งมันไม่ใช่ความฝันอีกต่อไป สถานที่ที่ได้ไปทัศนศึกษาดูผลงาน ศิลปะที่พิพิธภัณฑ์ The J. Paul Getty Museum ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ของมหาเศรษฐีชื่อ J. Paul Getty ซึ่งได้สะสมผลงานศิลปะเป็นจำนวนมากจนต้องสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ผลงานศิลปะ

เดินทางไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ LACMA หรือ Los Angeles County Museum of Art พิพิธภัณฑ์นี้มี ซากสัตว์โบราณจำนวนมากทับถมอยู่ ส่วนผลงานในพิพิธภัณฑ์ก็มีผลงาน ของศิลปินคนดังหลายคน เช่น Couder .Tony Smith Andy Warhol และศิลปินอื่นๆ อีกมากมาย Renoir in the 20 th Century ช่วงนี้เป็นช่วง ที่มีการจัดผลงานของเรอแนัวร์ ซึ่งหา ดูได้ยากมาก แสดงผลงานสำคัญ

ตัวพิพิธภัณฑ์ที่อยู่บนยอดเขา เก็บผลงานของ ศิลปินชั้นเอกที่ทุกคนรู้จักกันดี คือ ลีโอนาโด ดา วินชี เป็นผลงานวาดเส้นที่แม้ว่ามีขนาดเล็ก แต่ทุกชิ้นมีมูลค่ามหาศาล หนูรู้สึกตื่นเต้นกับผู้คน จำนวนมากที่เข้ามาชมผลงาน ตื่นเต้นเมื่อครั้ง ได้ชมผลงานของศิลปินกลุ่ม Impressionism มี ผลงานของ แวนโกะ มาเนต์ เซซาน โกแกง และ เรอแนัวร์ รวมทั้งศิลปินอื่นๆ อีกมากมาย

สถานที่ต่อมา คือ The Weisman Museum โดยได้รับอนุเคราะห์จากคุณซอน ซึ่งเป็นรุ่นหลาน ของเจ้าของบ้าน เจ้าของบ้านคือคุณเฟรดเดอริค ไวล์แมน The Weisman Museum อยู่บนถนน เบลแอร์ซึ่งเป็นย่านของคนรวยในฮอลลีวูด ผลงาน ที่สะสมส่วนใหญ่เป็นงานต้นแบบเกือบทั้งหมด เป็นผลงานสุขนิยม ดูแล้วมีความสุข ส่วนด้านนอก เป็นประติมากรรมรอบบ้าน นอกจากนี้ก็ยังได้ไป ชานฟรานซิสโก ระหว่างเดินทางสองข้างทางมี ภูเขาสลับซับซ้อนกันมาก ผ่านไร่ร่องขนาดใหญ่ที่ เขาใช้ผลิตเป็นไวน์ การเดินทางไปในครั้งนี้เพื่อไป ชมพิพิธภัณฑ์และเขียนรูปที่สะพานโกลเดนเกต San Francisco ถือได้ว่าเป็นเมืองหลวงของ California" เยาวชนสาวจากปัตตานีเล่าว่าวันต่อมาได้

นับ 30 กว่าชิ้น

“ผลงานทั้งจิตรกรรมและประติมากรรม สวยงามมากและดูมีมนต์ขลังกว่าที่หนูดูแต่ใน หนังสือ สีของงานก็ยังคงดูสดอยู่ ถัดไปอีกโซนก็เป็น ผลงานของ Picasso หลังจากนั้นได้ไปเยี่ยมชม บ้านและสตูดิโอของ Gegam Kacherian ศิลปิน ชาวอเมเนียน เป็นแขกขาวมาจากรัสเซีย รูปแบบ งานของศิลปินผู้นี้ น่าสนใจมากเพราะเป็นการวาง สีลงบนพู่กันหลายสี แบบเนื้อๆ และละเลงลงบน ผ้าใบตามอารมณ์ ผลงานดูแล้วมีหลายมิติ มี การผลักระยะ ซึ่งตัวศิลปินได้กล่าวให้ฟังว่า สิ่ง ที่เขานำมารวมกันนั้นเป็นสิ่งเข้ากันได้ ซึ่งหนู สัมผัสด้วยตานั้นช่างสวยงามอย่างยิ่ง” การ์มีะ เล่า

ศิลปินรุ่นเยาว์จาก ม.อ.ปัตตานี บอกเล่า บรรยากาศในการเดินทางว่า คณะเยาวชนได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่น ระหว่างการเดินทางมีแต่ สิ่งดีๆ และสนุกเกิดขึ้นตลอดเวลา ที่สำคัญเธอได้ เพื่อนจากต่างสถาบันอีกหลายคน เกิดความรัก ความอบอุ่นระหว่างครูบาอาจารย์กับลูกศิษย์ ประสบการณ์ในการเดินทางในครั้งนี้ เป็นเหมือน กำลังใจ ที่จะทำให้เธอมีกำลังใจที่จะสร้างสรรค์งาน ศิลปะต่อไป (๕)